

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om Konkurrens- och konsumentverket och till vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att den konsumentrådgivning som hör till magistraternas uppgifter överförs till Konkurrens- och konsumentverket. Till lagen om Konkurrens- och konsumentverket fogas enligt förslaget de av bestämmelserna i lagen om konsumentrådgivning som gäller innehållet i konsumentrådgivningen, vem som är berättigad till konsumentrådgivning, konsumentrådgivningens avgiftsfrihet och köp av konsumentrådgivningstjänster. Konkurrens- och konsumentverkets uppgifter utökas med ordnande av konsumentrådgivningen. Lagen om konsumentrådgivning föreslås bli upphävd. I lagen om konsumenttvistenämnden och i beredskapslagen föreslås tekniska ändringar.

Propositionen har inte några konsekvenser för de nuvarande resurserna för konsumentrådgivningen.

Den föreslagna lagen har samband med de riktlinjer som regeringen Sipilä fastställde i fråga om de principer som ska följas vid skötseln av statens förvaltningsuppgifter och utgör ett led i omorganiseringen av magistraterna.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2019 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2019.

MOTIVERING

1 Nuläge

Bestämmelser om ordnandet av konsumentrådgivningen finns i lagen om konsumentrådgivning (800/2008). Enligt den lagen är ordnandet av konsumentrådgivningen verksamhet som finansieras och organiseras av staten.

I lagen om konsumentrådgivning definieras innehållet i konsumentrådgivningen. Inom konsumentrådgivningen ges konsumenter och näringsidkare upplysningar och råd i frågor som är av betydelse för konsumenterna och i frågor som gäller konsumenternas rättsliga ställning. Dessutom bistås konsumenterna i en konflikt mellan en enskild näringsidkare och en konsument genom att reda ut ärendet och eftersträva förlikning i det samt vid behov hänvisa konsumenten till behörigt rättsskyddsorgan. Konsumentrådgivningen deltar i övervakningen av konsumtionsnyttigheters pris och kvalitet och i övervakningen av marknadsföring och avtalsvillkor som gäller konsumtionsnyttigheter, samt bistår på begäran också andra konsumentmyndigheter.

Magistraterna sköter konsumentrådgivningen inom hela landet. Konsumentrådgivning tillhandahålls på lika villkor i hela landet genom en centraliserad telefontjänst och elektroniska system. Konsumentrådgivning kan fås på vilken magistrat som helst som tillhandahåller tjänsten i fråga. Genom förordning av finansministeriet har konsumentrådgivningsuppgifterna, med undantag av landskapet Åland, ålagts vissa magistrater så att en ändamålsenlig organisering av tjänsterna och den regionala tillgången på tjänsterna har beaktats. År 2017 uppgick antalet konsumentrådgivningspersonal som placerats vid magistraterna och vars arbetsuppgifter till minst 50 % bestod av konsumentrådgivning till 58 personer. Personal inom konsumentrådgivningen fanns på 23 olika orter. Bland verksamhetsställena fanns det 13 verksamhetsställen som hade bara en rådgivare. I magistraternas budget ingår kostnaderna för konsumentrådgivningen i magistraternas omkostnader och de har inte specificerats.

Magistraterna kan också köpa konsumentrådgivningstjänster av sådana serviceproducenter som är lämpliga att sköta uppgiften. Möjligheten att köpa tjänster har inte utnyttjats.

På Ålands sköter Statens ämbetsverk på Åland magistratens uppgifter och Ålands ombudsmannamyndighet svarar för konsumentrådgivningen.

Konkurrens- och konsumentverket leder, styr och övervakar konsumentrådgivningen.

Berättigade till konsumentrådgivning är i första hand personer i konsumentställning som har hemkommun i Finland eller som har hemvist eller är bosatta i någon annan av Europeiska unionens medlemsstater eller i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Behörighetsvillkor för den som tillhandahåller konsumentrådgivning är att han eller hon avlagt för verksamheten lämplig högskoleexamen och har den skicklighet och erfarenhet som en behörig skötsel av uppdraget förutsätter.

Konsumentrådgivningen är avgiftsfri, men magistraten får dock ta ut en avgift för prestationer som orsakar särskilda kostnader på det sätt som föreskrivs i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

Konsumentrådgivningen och biläggandet av tvister i samband med den gränsöverskridande handeln mellan EU-länderna har koncentrerats till Konsumenteuropa i Finland (ECC Finland) som Konkurrens- och konsumentverket ansvarar för. Till teamet av rådgivare hör också konsumentrådgivningspersonal från två magistrater. Verksamheten finansieras gemensamt av

finska staten och kommissionen och den baserar sig på ett avtal som ingås med kommissionen och där Konkurs- och konsumentverket är huvudavtalspart (primär avtalspart) och regionförvaltningsverket i Östra Finland är sekundär avtalspart för två magistraters räkning.

Enligt 27 § 10 punkten i självstyrelselagen för Åland (1114/1991) faller konsumentskyddet inom rikets lagstiftningsbehörighet. I 30 § i självstyrelselagen finns bestämmelser om riksmyndigheternas behörighet och förfarande i vissa förvaltningsärenden i förhållande till landskapet Åland. I 30 § 11 punkten i självstyrelselagen finns en bestämmelse om hur konsumentrådgivningen är organiserad inom landskapet. I lagrummet föreskrivs att de uppgifter som enligt lagstiftningen om konsumentrådgivning ankommer på magistraterna ska i landskapet skötas av landskapsmyndigheterna i enlighet med avtal mellan landskapet och staten. Överenskommelseförordningen utfärdas med stöd av 32 § i självstyrelselagen.

Enligt 1 § i republikens presidents förordning om skötseln på Åland av uppgifter som gäller konsumentrådgivning (720/2014) svarar Ålands ombudsmannamyndighet för de konsumentrådgivningsuppgifter som enligt 30 § 11 punkten i självstyrelselagen för Åland ska skötas av landskapsmyndigheterna. Enligt 2 § i förordningen svarar riket för de utgifter och kostnader som Ålands landskapsregering har på grund av skötseln av de uppgifter som avses i förordningen. Landskapsregeringen och finansministeriet avtalar närmare om kostnadsersättningarna. I praktiken tillställer Ålands landskapsregering finansministeriet sitt förslag om det anslag för skötsel av konsumentrådgivningen som ska anvisas landskapet Åland. På basis av förslaget från Åland anvisade finansministeriet tidigare anslaget för Åland, men under de senaste åren har Enheten för styrning och utveckling av magistrater fattat beslut om detta på begäran av finansministeriet. Anslaget för 2017 uppgick till 46 000 euro.

I 1 kap. 5 § i lagen om konsumenttvistnämnden (8/2007) föreskrivs om nämndens övriga uppgifter. Enligt andra meningen i 2 mom. ska de kommunala konsumentrådgivarna ges juridiska råd och annan handledning i frågor som hör till nämndens behörighet.

I 29 § i beredskapslagen (1552/2011) föreskrivs om övervaknings- och upplysningsskyldighet under undantagsförhållanden. I paragrafen föreskrivs att för tryggnad av befolkningens försörjning under undantagsförhållanden som avses i 3 § 1—3 punkten i beredskapslagen är en näringsidkare skyldig att på begäran underrätta arbets- och näringsministeriet, Konkurs- och konsumentverket, regionförvaltningsverket och en magistrat som med stöd av lagen om konsumentrådgivning (800/2008) ger konsumentrådgivning om situationen beträffande en sådan konsumtionsnyttighets efterfrågan och utbud som omfattas av dagligvaruförsörjningen och som är av avsevärd betydelse för befolkningens försörjning och folkhälsan. Näringsidkaren ska dessutom, om detta är nödvändigt med tanke på prisövervakningen, i begärd omfattning uppgive en nyttighets pris eller prissättningsgrund och förändringar i dem. Genom förordning av statsrådet föreskrivs närmare om upplysningsförfarandet samt bestäms de nyttigheter som upplysningsplikten gäller.

1.1 Föreslagna ändringar

Bakgrund

Finansministeriet tillsatte den 31 augusti 2017 ett projekt för att förbereda omorganiseringen av magistraternas verksamhet. Projektets mandattid är 1.9.2017—31.3.2019. Som utgångspunkt för projektet var regeringen Sipiläs föresats av den 5 april 2016 om de principer som ska följas vid statliga förvaltningsuppgifter. Den första principen är nationell behörighet också i det fall att uppgifterna förutsätter regional eller lokal närvaro. Den andra principen i statliga förvaltningsuppgifter är att det tillämpas ett nationellt enhetligt tillvägagångssätt och lösningspraxis.

Som ett led i det ovan nämnda projektet gav kommun- och reformminister Anu Vehviläinen äldre rådgivare Jouni Backman i uppdrag att utreda och bedöma olika sätt att organisera magistraterna och vid behov lägga fram andra organiserings- och utvecklingsförslag. Utredningsperson Backman överlämnade sin rapport till kommun- och reformminister Vehviläinen den 8 november 2017.

På basis av de förslag som utredningspersonen lagt fram beslutade finansministeriet den 5 december 2017 som en del av ändringsbeslutet om sammanslagningen av magistraternas och Befolkningsregistercentralens uppgifter att uppgifterna för magistraterna, Befolkningsregistercentralen och Enheten för styrning och utveckling av magistraterna vid Regionförvaltningsverket i Östra Finland sammanslås från ingången av 2020 till ett nytt riksomfattande ämbetsverk som heter Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Vid samma tillfälle beslutades att det ska inledas förberedelser för att överföra magistraternas konsumentrådgivningsuppgifter till Konkurrens- och konsumentverket enligt en tidtabell som bestäms senare i samband med beredningen av projektet.

Arbets- och näringsministeriet utredde frågor kring överföringen av konsumentrådgivningsuppgifterna tillsammans med Konkurrens- och konsumentverket och konstaterade i sitt beslut undertecknat den 21 december 2017 att överföringen av konsumentrådgivningsuppgifter kan genomföras ur arbets- och näringsministeriets synvinkel från ingången av 2019. Projektets styrgrupp slog vid sitt möte den 19 december 2017 fast att majoriteten av mötesdeltagarna var av den åsikten att överföringen av uppgifterna kan genomföras, till skillnad från de övriga delarna av reformen, redan vid ingången av 2019. Finansministeriet fastställde genom sitt beslut av den 9 januari 2018 att konsumentrådgivningsuppgifterna överförs till Konkurrens- och konsumentverket från ingången av 2019. Arbets- och näringsministeriet ålades att bereda behövliga ändringar i lagstiftningen.

Föreslagna ändringar

Lagen om konsumentrådgivning föreslås bli upphävd genom en separat lag. En del av bestämmelserna i lagen om konsumentrådgivning föreslås bli flyttade till lagen om Konkurrens- och konsumentverket (661/2012). Det föreslås att tekniska ändringar görs i lagen om konsumenttvistnämnden och i beredskapslagen.

Justitieministeriet utfärdar skilt en regeringsproposition om ändring av 30 § 11 punkten i självstyrelselagen för Åland. Lagrummet gäller ordnandet av konsumentrådgivningen i landskapet Åland.

I denna proposition föreslås det att till 1 kap. 2 § i lagen om Konkurrens- och konsumentverket, som innehåller bestämmelserna om Konkurrens- och konsumentverkets uppgifter, fogas ett omnämnande att Konkurrens- och konsumentverket svarar för ordnandet av konsumentrådgivningen.

I propositionen föreslås det att till lagen om Konkurrens- och konsumentverket fogas ett nytt 2 a kap. vars rubrik är Konsumentrådgivning. Avsnittet innehåller bestämmelser om konsumentrådgivningens innehåll och dem som är berättigade till konsumentrådgivning, om att konsumentrådgivningen är avgiftsfri samt om inköp av konsumentrådgivningstjänster.

I 2 kap. 16 a § i den föreslagna lagen ingår bestämmelser om innehållet i konsumentrådgivningen. Bestämmelsen motsvarar huvudsakligen 1 § i den gällande lagen om konsumentrådgivning. Inom konsumentrådgivningen ges konsumenterna och näringsidkarna upplysningar och råd i frågor som är av betydelse för konsumenterna och i frågor som gäller konsumenternas rättsliga ställning, bistås konsumenterna i en enskild konflikt mellan en näringsidkare och

en konsument genom att reda ut ärendet och eftersträva förlikning i det samt vid behov hänvisa konsumenten till behörigt rättsskyddsorgan, deltar i övervakningen av konsumtionsnyttigheters pris och kvalitet och i övervakningen av marknadsföring och avtalsvillkor som gäller konsumtionsnyttigheter.

Den viktigaste uppgiften för konsumentrådgivningen är att ge konsumenterna råd i och bilägga enskilda tvister mellan konsumenter och näringsidkare. Avsikten är att hjälpa konsumenten att agera självständigt genom att ge denne instruktioner och råd om hur saken kan skötas. Vid medlingen av tvister betraktar konsumentrådgivningen saken objektivt ur både konsumentens och näringsidkarens synvinkel.

I 2 a kap. 16 b § i den föreslagna lagen föreskrivs om dem som är berättigade till konsumentrådgivning och om att konsumentrådgivningen är avgiftsfri. Paragrafens 1 mom. om dem som är berättigade till konsumentrådgivning motsvarar 4 § i den gällande lagen om konsumentrådgivning. Konsumentrådgivning ska tillhandahållas i första hand personer i konsumentställning som har hemkommun i Finland eller som har hemvist eller är bosatta i någon annan av Europeiska unionens medlemsstater eller i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

I 2 mom. föreskrivs, på samma sätt som i den gällande lagen om konsumentrådgivning, att konsumentrådgivningen är avgiftsfri.

I 2 a kap. 16 c § i den föreslagna lagen finns bestämmelser om Konkurrens- och konsumentverkets rätt att köpa konsumentrådgivningstjänster av en serviceproducent som är lämplig att sköta uppgiften. Bestämmelsen motsvarar 2 § 3 mom. och 3 § i den gällande lagen om konsumentrådgivning med den skillnaden att köpare av tjänsten är Konkurrens- och konsumentverket och inte magistraten.

Enligt 1 mom. kan Konkurrens- och konsumentverket köpa konsumentrådgivningstjänster av en tjänsteproducent som är lämplig att sköta uppgiften och har förmåga att sköta konsumentrådgivningstjänster. Detta innebär bl.a. att serviceproducenten ska kunna betjäna alla konsumenter på lika villkor och genom sin verksamhet vinna deras förtroende. Konkurrens- och konsumentverket ska bl.a. bedöma serviceproducentens och dess personals kompetens i fråga om konsumentrådgivning.

Konkurrens- och konsumentverket får långt avgöra huruvida tjänsteproducenterna är lämpliga att sköta konsumentrådgivningen. Denna prövning omfattas naturligtvis av allmänna principer för förvaltningen. Serviceproducenten och dess personal ska i sin konsumentrådgivningsuppgift följa förvaltningslagen (434/2003), språklagen (423/2003), samiska språklagen (1086/2003) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). På de personer som tillhandahåller konsumentrådgivning tillämpas dessutom bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar och i fråga om skadeståndsansvar skadeståndslagen (412/1974).

I paragrafens 2 mom. finns bestämmelser om avtalet om produktion av konsumentrådgivningstjänster. Enligt bestämmelsen ska Konkurrens- och konsumentverket vid köp av konsumentrådgivningstjänster ingå avtal om produktion av konsumentrådgivningstjänster med en ovan nämnd serviceproducent. Avtal kan enligt förslaget ingås för viss tid eller tills vidare. Om avtalet ingås för viss tid, upphör avtalet att gälla när tiden i fråga löper ut, om inte något annat avtalas. Om avtalet ingås så att det gäller tills vidare, får en kortare uppsägningstid än två år inte avtalas. Avsikten med detta är att säkerställa en tillräckligt stabil och förutsägbar produktion av tjänster. Det har inte ansetts vara behövligt att i lagen ta in bestämmelser om andra avtalsvillkor. Parterna får således avtala om dem sinsemellan.

I paragrafens 3 mom. föreskrivs att avtalstvister ska behandlas i förvaltningsdomstol som förvaltningstvistemål enligt vad som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

I den föreslagna lagen nämns vidare att bestämmelser om personalens ställning vid omorganisationen av verksamheterna inom statsförvaltningen finns i 2 kap. i statstjänstemannalagen (750/1994). Dessutom nämns att de ärenden som vid ikraftträdandet av denna lag är anhängiga hos magistraternas konsumentrådgivning ska överföras till Konkurrens- och konsumentverket.

Lagen om konsumentrådgivning föreslås bli upphävd genom en separat lag om upphävande av lagen om konsumentrådgivning.

Det föreslås att *andra meningen i 5 § 2 mom. i lagen om konsumenttvistenämnden* ska upphävas som onödig. Enligt den gällande bestämmelsen ska de kommunala konsumentrådgivarna ges juridiska råd och annan handledning i frågor som hör till nämndens behörighet. Bestämmelsen har utfärdats i en situation då kommunerna hade ansvaret för ordnandet av konsumentrådgivningen och konsumentrådgivarna var anställda hos kommunen. Då ansågs det behövt att föreskriva om rådgivningsskyldighet mellan en statlig myndighet och en kommunal myndighet och bestämmelsen ändrades inte i samband med stiftandet av 2008 års lag om konsumentrådgivning. Det finns dock inte längre något av behov av en dylik bestämmelse, eftersom konsumentrådgivningen sedan 2008 har skötts av en statlig myndighet. I 10 § i förvaltningslagen finns en allmän bestämmelse om samarbetet mellan myndigheterna. Enligt bestämmelsen ska en myndighet inom ramen för sin behörighet och i den omfattning ärendet kräver bl.a. på begäran bistå en annan myndighet i skötseln av en förvaltningsuppgift. Avsikten är att konsumenttvistenämnden också fortsättningsvis vid behov ska ge dem som arbetar med konsumentrådgivningsuppgifter råd och handledning, fastän några bestämmelser om saken inte utfärdas i speciallag.

Det föreslås att det ur 29 § i *beredskapslagen* som onödig stryks näringsidkarens skyldighet att underrätta en magistrat som ger konsumentrådgivning, eftersom näringsidkaren även har skyldighet att underrätta Konkurrens- och konsumentverket, som ska ta över konsumentrådgivningsuppgiften.

Alla föreslagna lagar avses träda i kraft den 1 januari 2019.

Bestämmelser som blir upphävda

Följande bestämmelser blir upphävda i samband med att lagen om konsumentrådgivning upphävs:

Enligt 2 § 4 punkten i lagen om konsumentrådgivning är en av konsumentrådgivningens uppgifter att på begäran bistå andra konsumentmyndigheter. Punkten föreslås bli upphävd som onödig. I 10 § i förvaltningslagen finns en allmän bestämmelse om samarbetet mellan myndigheterna. Behovet att bistå andra konsumentmyndigheter minskar dessutom eftersom konsumentrådgivningen utgör en del av Konkurrens- och konsumentverket. Den personal vid regionförvaltningsverken som sköter konsumentärenden ska dessutom som ett led i skede II i landskapsreformen övergå i tjänst hos Konkurrens- och konsumentverket.

I 5 § i lagen om konsumentrådgivning finns bestämmelser om behörighetsvillkor för personer som tillhandahåller konsumentrådgivning. Enligt 2 mom. ska den som tillhandahåller konsumentrådgivning ha avlagt för verksamheten lämplig högskoleexamen och ha den språkkicklighet och erfarenhet som en behörig skötsel av uppdraget förutsätter. Enligt 2 mom. kan närmare bestämmelser om behörighetsvillkoren utfärdas genom förordning av statsrådet.

Det föreslås att bestämmelsen om behörighetsvillkor för personer som tillhandahåller konsumentrådgivning ska upphävas. I statsrådets förordning om Konkurrens- och konsumentverket (728/2012) föreskrivs om behörighetsvillkoren för generaldirektören, överdirektörerna och cheferna för andra enheter som är direkt underställda generaldirektören, men inte om behörighetsvillkoren för den övriga personalen. Det är inte ändamålsenligt att det utfärdas särskilda bestämmelser om behörighetsvillkoren för en enskild personalgrupp. Arbetsgivaren ska i rekryteringssituationer också utan särskild reglering beakta naturen hos konsumentrådgivningsuppgifterna.

I 6 § 2 mom. i lagen om konsumentrådgivning finns bestämmelser om prestationer som orsakar särskilda kostnader. Enligt momentet får magistraten ta ut en avgift för prestationer som orsakar särskilda kostnader, varvid avgiften tas ut på det sätt som föreskrivs i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Bestämmelsen om prestationer som orsakar särskilda kostnader föreslås bli upphävd. Bestämmelsen har aldrig tillämpats.

2 Propositionens konsekvenser

Finansministeriet beslutade den 5 december 2017 att inleda förberedelserna för sammanslagning av uppgifterna för magistraterna, Befolkningsregistercentralen och Enheten för styrning och utveckling av magistraterna vid Regionförvaltningsverket i Östra Finland så att de bildar ett enda ämbetsverk den 1 januari 2020. Vid samma tillfälle beslutades om beredning av överföringen av magistraternas konsumentrådgivningsuppgifter till Konkurrens- och konsumentverket.

Den viktigaste grunden var att det ansågs att konsumentrådgivningen både funktionellt och strukturellt sett passar bättre hos Konkurrens- och konsumentverket som redan under den tid magistraterna skött konsumentrådgivningsuppgifter svarat för ledningen och styrningen av samt tillsynen över konsumentrådgivningen.

Den under beredning varande landskapsreformen inbegriper dessutom överföring av regionförvaltningsverkens konsumentförvaltningsuppgifter och verkens personal som sköter uppgifterna till Konkurrens- och konsumentverket, vilket enligt nuvarande uppgifter kommer att ske vid ingången av 2021. Dessa överföringar kommer tillsammans att skapa klarhet i förvaltningsstrukturerna och styrförhållandena mellan ämbetsverken, då konsumentförvaltningens uppgifter koncentreras till Konkurrens- och konsumentverket, och kommer att omfattas av samma resultatstyrning som Konkurrens- och konsumentverkets övriga konsumentförvaltningsuppgifter. Styrningen förenklas och blir lättare.

Också förvaltningsmodellen för Konsumenteuropa förenklas jämfört med den nuvarande situationen eftersom man i fortsättningen behöver ingå endast ett avtal med kommissionen i stället för de tre nuvarande avtalen och personalen vid Konsumenteuropa ska tillhöra en och samma organisation. Konsumenteuropa är en rådgivningstjänst som har samband med den gränsöverskridande handeln mellan EU-länderna och som i Finland sköts av Konkurrens- och konsumentverket och i vilken konsumentrådgivningspersonalen vid två magistrater har deltagit.

Ur kundsynvinkeln är det viktigt att Konkurrens- och konsumentverket också i fortsättningen kan styra servicehelheten för konsumentrådgivning. Konsumentrådgivningstjänsterna består utöver den personliga rådgivning som magistraterna sköter, dessutom av de webbtjänster och kanaler för e-tjänster som Konkurrens- och konsumentverket upprätthåller. Konsumentrådgivningstjänsterna har också utvecklats i enlighet med de allmänna målen för kundbetjäningen inom den offentliga förvaltningen i riktning mot servicemodellen med en lucka, vars mål är en ur kundens synvinkel smidigt fungerande kedja av tjänster, styrning av kundströmmarna till det rätta stället och ökat samarbete mellan konsumentmyndigheterna. Kunden behöver inte

veta vilken myndighet som sköter hans eller hennes ärenden, utan myndigheten löser behörighetsfrågan. Överföringen påverkar inte de tjänster som tillhandahålls konsumenterna, utan de ska fortsätta oförändrade också efter årsskiftet. På längre sikt kan man förvänta sig att servicen blir bättre och att bl.a. praxisen blir ännu enhetligare när hela personalen är inom samma organisation. Tillgången till svenskspråkig service ska tryggas genom att man vid rekryteringen beaktar behovet av konsumentrådgivning på svenska.

Dessutom blir administrationen och utvecklingen av datasystem mindre komplicerad. Redan under magistraternas tid har konsumentrådgivningen använt sig av Konkurrens- och konsumentverkets datasystem i vilket både konsumenters kontakter med konsumentrådgivningen och med Konkurrens- och konsumentverket registreras. Konkurrens- och konsumentverket har också svarat för utvecklandet av datasystem och för datasystemens användarstöd. Överföringen av konsumentrådgivningsuppgifter medför alltså inte något behov av nya datasystem eller ändringar i datasystemen, utan den tvärtom underlättar utvecklandet av processer och utnyttjandet av den information som samlas vid konsumentrådgivningen bl.a. vid inriktningen av övervakningen och i det påverkansarbete som syftar till bättre marknadsfunktion.

Avsikten är att konsumentrådgivningsuppgifterna och den personal som sköter uppgifterna som sådana ska överföras från magistraten till Konkurrens- och konsumentverket. Överföringens ekonomiska konsekvenser är sålunda neutrala. Arbets- och näringsministeriet, finansministeriet och Konkurrens- och konsumentverket har kommit överens om att personalresurser som motsvarar 58 årsverken ska överföras från magistraterna till Konkurrens- och konsumentverket vid ingången av 2019. Kostnaderna för 58 årsverken uppgår till cirka 3,7 miljoner euro. Beloppet utökas med det anslag på 46 000 euro som överförs till Ålands landskapsregering för ordnande av konsumentrådgivningen. Det anslag för ordnande av konsumentrådgivningen år 2019 som ska överföras till momentet för Konkurrens- och konsumentverkets omkostnader uppgår således till cirka 3,7 miljoner euro.

Den delen av magistraternas personal som sköter konsumentrådgivningsuppgifter ska i samband med ändringen med stöd av 5 a—5 c § i statstjänstemannalagen flytta från magistraterna och övergå i tjänst hos Konkurrens- och konsumentverket. Övergången till Konkurrens- och konsumentverket förutsätter inte några flyttningar till annan ort utan personalen ska kvarstanna inom sina nuvarande pendlingsregioner. I och med övergången blir Konkurrens- och konsumentverket en arbetsplats som har verksamhet på flera orter, vilket påverkar ämbetsverkets interna ledningssystem, förvaltning och handlingsmodeller. Konkurrens- och konsumentverket är berett på att utveckla bl.a. förfarandena med fjärrförbindelse och distansarbete och utbilda hela personalen i anslutning till detta.

Förslaget påverkar inte ordnandet av konsumentrådgivningen på Åland.

3 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid arbets- och näringsministeriet. I beredningsskedet har man varit i kontakt med finansministeriet och Konkurrens- och konsumentverket.

Arbets- och näringsministeriet har begärt utlåtande över utkastet till regeringsproposition av finansministeriet, justitieministeriet, Ålands landskapsregering, regionförvaltningsverken, magistraterna, Konkurrens- och konsumentverket, konsumenttvistenämnden, Konsumentförbundet, Fackförbundet Pro, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL, Förhandlingsorganisationen för offentliga sektorns utbildade FOSU rf samt av ledande konsumenträttsrådgivare. Sammanlagt 17 utlåtanden erhöles. Alla remissinstanser har ställt sig positiva till överföringen av konsumentrådgivningen från magistraterna till Konkurrens- och konsumentverket. De kritiska ställningstagandena handlar närmast om slopandet av behörighets-

och språkraven för de personer som ger konsumentrådgivning samt strykandet av konsumenttvistenämndens förhandlingsskyldighet ur bestämmelserna. Bestämmelser om de särskilda behörighetsvillkor som gäller språkkunskaperna finns i förordningen om registerförvaltningen (248/1996).

4 Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 30 § i självstyrelselagen för Åland och är avsedd att bli behandlad samtidigt med den. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 30 § i självstyrelselagen för Åland bereds vid justitieministeriet.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2019 och avses bli behandlad i samband med den.

5 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2019.

6 Lagstiftningsordning

Lagförslaget kan behandlas i normal lagstiftningsordning. Den ändring av beredskapslagen som föreslås är av teknisk natur.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om Konkurrens- och konsumentverket

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Konkurrens- och konsumentverket (661/2012) 2 § 1 mom. 6 punkten, och
fogas till 2 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lag 1401/2016, en ny 7 punkt och till
lagen ett nytt 2 a kap. som följer:

2 §

Uppgifter

Konkurrens- och konsumentverket

- 6) sörjer för ordnandet av konsumentrådgivning;
 - 7) sköter andra uppgifter som det föreskrivs att verket ska sköta eller som ålagts verket.
-

2 a kap

Konsumentrådgivning

16 a §

Konsumentrådgivningens innehåll

Till konsumentrådgivningen hör att

- 1) ge konsumenter och näringsidkare upplysningar och råd i frågor som är av betydelse för konsumenterna och i frågor som gäller konsumenternas rättsliga ställning;
- 2) i en enskild konflikt mellan en näringsidkare och en konsument bistå konsumenten genom att reda ut ärendet och eftersträva förlikning i det samt vid behov hänvisa konsumenten till behörigt rättsskyddsorgan;
- 3) delta i övervakningen av konsumtionsnyttigheters pris och kvalitet och i övervakningen av marknadsföring och avtalsvillkor som gäller konsumtionsnyttigheter.

16 b §

Berättigade till konsumentrådgivning

Konsumentrådgivning tillhandahålls i första hand personer i konsumentställning som har hemkommun i Finland eller som har hemvist eller är bosatta i någon annan av Europeiska unionens medlemsstater eller i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Konsumentrådgivningen är avgiftsfri.

16 c §

Köp av konsumentrådgivningstjänster

Konkurrens- och konsumentverket kan också köpa konsumentrådgivningstjänster av serviceproducenter som har förmåga att sköta i denna lag nämnda konsumentrådgivningsuppgifter. En serviceproducent som tillhandahåller konsumentrådgivningstjänster och serviceproducentens personal ska i sin uppgift iaktta förvaltningslagen (434/2003), språklagen (423/2003), samiska språklagen (1086/2003) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). På personer som tillhandahåller konsumentrådgivning tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974).

Konkurrens- och konsumentverket ska vid köp av konsumentrådgivningstjänster ingå avtal om produktionen av konsumentrådgivningstjänster med en serviceproducent som avses i 1 mom. Avtal kan ingås för viss tid eller tills vidare. En kortare uppsägningstid för avtalet än två år får inte avtalas.

Avtalstvister behandlas i förvaltningsdomstol som förvaltningstvistemål enligt vad som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelser om personalens ställning finns i 2 kap. i statstjänstemannalagen (750/1994).

De ärenden som är anhängiga hos magistraternas konsumentrådgivning överförs vid ikraftträdandet av denna lag till Konkurrens- och konsumentverket.

2.

Lag

upphävande av lagen om konsumentrådgivning

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Genom denna lag upphävs lagen om konsumentrådgivning (800/2008).

2 §

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 5 § i lagen om konsumenttvistenämnden

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om konsumenttvistenämnden (8/2007) 5 § 2 mom. som följer:

5 §

Övriga uppgifter

Nämndens personal ska ge parterna i en konsumenttvist information och råd om hur ett ärende förs till nämnden och om nämndens förfaringssätt.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 29 § i beredskapslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i beredskapslagen (1552/2011) 29 § 1 mom., sådant det lyder i lag 672/2012, som följer:

29 §

Övervaknings- och upplysningsskyldighet

För tryggnad av befolkningens försörjning under undantagsförhållanden som avses i 3 § 1—3 punkten är en näringsidkare skyldig att på begäran underrätta arbets- och näringsministeriet, Konkurrens- och konsumentverket samt regionförvaltningsverket om situationen beträffande en sådan konsumtionsnyttighets efterfrågan och utbud som omfattas av dagligvaruförsörjningen och som är av avsevärd betydelse för befolkningens försörjning och folkhälsan. Näringsidkaren ska dessutom, om detta är nödvändigt med tanke på prisövervakningen, i begärd omfattning uppges en nyttighets pris eller prissättningsgrund och förändringar i dem.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 14 september 2018

RP 130/2018 rd

Statsminister

Juha Sipilä

Arbetsminister Jari Lindström

1.

Lag

om ändring av lagen om Konkurrens- och konsumentverket

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Konkurrens- och konsumentverket (661/2012) 2 § 1 mom. 6 punkten, och
fogas till 2 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lag 1401/2016, en ny 7 punkt och till
lagen ett nytt 2 a kap. som följer:

Gällande lyselse

2 §

Uppgifter

Konkurrens- och konsumentverket

6) sköter andra uppgifter som det föreskrivs att verket ska sköta eller som ålagts verket.

Föreslagen lydelse

2 §

Uppgifter

Konkurrens- och konsumentverket

6) sörjer för ordnandet av konsumentrådgivning;

7) sköter andra uppgifter som det föreskrivs att verket ska sköta eller som ålagts verket.

2 a kap.

Konsumentrådgivning

16 a §

Konsumentrådgivningens innehåll

Till konsumentrådgivningen hör att

1) ge konsumenter och näringsidkare upplysningar och råd i frågor som är av betydelse för konsumenterna och i frågor som gäller konsumenternas rättsliga ställning;

2) i en enskild konflikt mellan en näringsidkare och en konsument bistå konsumenten genom att reda ut ärendet och eftersträva förlikning i det samt vid behov hänvisa konsumenten till behörigt rättsskyddsorgan;

3) delta i övervakningen av konsumtionsnyttigheters pris och kvalitet och i övervakningen av marknadsföring och avtalsvillkor som gäller konsumtionsnyttigheter.

16 b §

Berättigade till konsumentrådgivning

Konsumentrådgivning tillhandahålls i första hand personer i konsumentställning som har hemkommun i Finland eller som har hemvist eller är bosatta i någon annan av Europeiska unionens medlemsstater eller i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Konsumentrådgivningen är avgiftsfri.

16 c §

Köp av konsumentrådgivningstjänster

Konkurrens- och konsumentverket kan också köpa konsumentrådgivningstjänster av serviceproducenter som har förmåga att sköta i denna lag nämnda konsumentrådgivningsuppgifter. En serviceproducent som tillhandahåller konsumentrådgivningstjänster och serviceproducentens personal ska i sin uppgift iaktta förvaltningslagen (434/2003), språklagen (423/2003), samiska språklagen (1086/2003) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). På personer som tillhandahåller konsumentrådgivning tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974).

Konkurrens- och konsumentverket ska vid köp av konsumentrådgivningstjänster ingå avtal om produktionen av konsumentrådgivningstjänster med en serviceproducent som avses i 1 mom. Avtal kan ingås för viss tid eller tills vidare. En kortare uppsägningstid för avtalet än två år får inte avtalas.

Avtalstvister behandlas i förvaltningsdomstol som förvaltningstvistemål enligt vad som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelser om personalens ställning finns i 2 kap. i statstjänstemannalagen (750/1994).

De ärenden som är anhängiga hos magistraternas konsumentrådgivning överförs

*vid ikraftträdandet av denna lag till Konkur-
rens- och konsumentverket.*

3.

Lag

om ändring av 5 § i lagen om konsumenttvistenämnden

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om konsumenttvistenämnden (8/2007) 5 § 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

5 §

Övriga uppgifter

Nämndens personal skall ge parterna i en konsumenttvist information och råd om hur ett ärende förs till nämnden och om nämndens förfaringssätt. *De kommunala konsumentrådgivarna skall ges juridiska råd och annan handledning i frågor som hör till nämndens behörighet.*

Föreslagen lydelse

5 §

Övriga uppgifter

Nämndens personal ska ge parterna i en konsumenttvist information och råd om hur ett ärende förs till nämnden och om nämndens förfaringssätt.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 29 § i beredskapslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i beredskapslagen (1552/2011) 29 § 1 mom., sådant det lyder i lag 672/2012, som följer:

Gällande lydelse

29 §

Övervaknings- och upplysningsskyldighet

För tryggande av befolkningens försörjning under undantagsförhållanden som avses i 3 § 1—3 punkten är en näringsidkare skyldig att på begäran underrätta arbets- och näringsministeriet, Konkurrens- och konsumentverket, regionförvaltningsverket och en magistrat som med stöd av lagen om konsumentrådgivning (800/2008) ger konsumentrådgivning om situationen beträffande en sådan konsumtionsnyttighets efterfrågan och utbud som omfattas av dagligvaruförsörjningen och som är av avsevärd betydelse för befolkningens försörjning och folkhälsan. Näringsidkaren ska dessutom, om detta är nödvändigt med tanke på prisövervakningen, i begärd omfattning uppge en nyttighets pris eller prissättningsgrund och förändringar i dem.

Föreslagen lydelse

29 §

Övervaknings- och upplysningsskyldighet

För tryggande av befolkningens försörjning under undantagsförhållanden som avses i 3 § 1—3 punkten är en näringsidkare skyldig att på begäran underrätta arbets- och näringsministeriet, Konkurrens- och konsumentverket samt regionförvaltningsverket om situationen beträffande en sådan konsumtionsnyttighets efterfrågan och utbud som omfattas av dagligvaruförsörjningen och som är av avsevärd betydelse för befolkningens försörjning och folkhälsan. Näringsidkaren ska dessutom, om detta är nödvändigt med tanke på prisövervakningen, i begärd omfattning uppge en nyttighets pris eller prissättningsgrund och förändringar i dem.

Denna lag träder i kraft den 20 .